

Konsultatiivisen sairaalaopetuksen kehittäminen ja lähikoulujen tukeminen vaativassa moniammatillisessa tuessa

Tasa-arvoa ja laatua! – valtakunnallisten kehittämisohjelmien päätösseminaari
10.11.2022 Helsinki

Niina Ekqvist, hankepäällikkö

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERSVINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Konsultatiivisen sairaalaopetuksen kehittämisen lähtökohtia

- Askeleita kohti konsultatiivisen sairaalaopetuksen kehittämistä tehtiin jo vuosina 2015-2017 Vaativan erityisen tuen kehittämisryhmässä (Vaativan erityisen tuen kehittämisryhmän loppuraportti ,OKM julkaisut 2017:34)
- Konsultatiivisen työn kehittäminen nostetaan esille myös Kolmen vaativan erityisen tuen toimijan tilannekuvassa (OPH raportit ja selvitykset 2021:2)
- Sairaalaopetuksen konsultatiivinen työ on määritelty tutkijoiden Äärelä T. , Määttä K. ja Huusko J. kirjoittamassa artikkelissa ”Sairaalaopetus ja inkluusio” (NMI bulletin 3/2021)

<https://bulletin.nmi.fi/2021/11/29/sairaalaopetus-ja-inkluisio/>

Syitä konsultatiivisen sairaalaopetuksen kehittämistarpeeseen

- Lasten- ja nuorten psykiatrian erikoissairaanhoidon painottuminen avohoitoon
- Lasten ja nuorten psyykkisen oireilun lisääntyminen (lähetemäärien merkittävä kasvu lasten – ja nuorten psykiatrisessa erikoissairaanhoidossa)
- Alueellisen tasa-arvon vahvistaminen (sairaalaopetuksen palvelujen mahdollistaminen myös niille alueille, joilta ei maantieteellisen etäisyyden vuoksi ole mahdollista osallistua sairaalaopetusyksikössä järjestettävään opetukseen)
- Inklusion tukeminen sairaalaopetuksen keinoin

Kehittämistyötä opetus- ja kulttuuriministeriön avustuksella

- Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt yhteensä n. 7 milj.€ sairaalaopetuksen konsultatiivisen työn kehittämiseksi ja lisäämiselle vuosille 2021-2023
- Avustusta on myönnetty 22:lle sairaalaopetuksen järjestämisestä vastaavalle kunnalle
- Kehittämistyötä tehdään 24 sairaalaopetusyksikössä (yksiköitä Suomessa 25) 41:n rahoituksella palkatun konsultoivan opettajan voimin
- Kehitettävä palvelu kattaa koko Suomen etelästä pohjoiseen.
- Dosentti Tanja Äärelä Lapin yliopistosta ja dosentti Jyrki Huusko Itä-Suomen yliopistosta toteuttavat kehittämistyöstä seurantatutkimusta
- Palkatuille konsultoiville opettajille on järjestetty pitkäkestoista koulutusta osaamisen lisäämiseksi ja jakamiseksi
- Kehittämistyön kansallisesta koordinoinnista vastaa Turun kaupunki

Konsultatiiviselle sairaalaopetukselle erityisavustushaussa asetettuja tavoitteita

- Lähikoulujen osaamisen vahvistaminen
- Ennaltaehkäisevän ja varhaisen tuen juurruttaminen koulujen toimintakulttuuriin
- Vaativaa monialaista tukea tarvitsevien oppilaiden monialaisen työn ja rakenteiden vahvistaminen
- Edellä mainituin keinoin inklusion toteutumisen tukeminen

Sairaalaopetuksen konsultoivan työn kohderyhmä

Konsultoivan työn kohteena ovat oppilaat, joiden pulmat kytkeytyvät mm. :

- mielenterveyden haasteisiin
- itsetuhoisuuteen
- masentuneisuuteen
- käytöksellä oireiluun

Sekä näihin liittyvään kouluakäymättömyyteen

Sairaalaopetuksen inklusiota tukevat konsultatiomuodot (Äärelä T., Määttä K., Huusko J. 2021)

Lakisääteinen (PoL 4a§) konsultaatiomuoto:

-Sairaalaopetuksen siirtymis- ja palautuskonsultaatio

Ei lakisääteiset, kehittämistyössä olevat konsultaatiomuodot:

- Ennaltaehkäisevä ja tilannearviokonsultaatio (yksittäisen, ei-sairaalaopetuksessa olevan oppilaan koulunkäyntiin liittyvä)*
- Pedagoginen yleiskonsultaatio (yleiset opetusjärjestelyt, ei yksittäistä oppilasta koskeva)*

Lähikouluille toteutunut tuki sairaalaopetuksen konsultatiivisessa työssä lukuvuosina 21-22 ja 22-23 - seurantatutkimuksen satoa (Äärelä T. & Huusko J.)

- Lukuvuonna 21-22 raportoitiin n. 6000 konsultaatiotapahtumaa (lähes 4000 yksittäistä oppilasta)
- Lukuvuonna 22-23 (6.11.mennessä) tapahtumia raportoitu n.1100, joista uusia tapauksia 46% (511)
- Suurin osa, 86%, konsultaatioista on koskenut yksittäisen oppilaan koulunkäyntiä, 5% oppilasryhmiä ja n. 2% konsultaatioista on ollut kouluille suunnattua koulutusta
- Toteutuneista konsultaatioista 40% yläkouluikäisille, 60% alakouluikäisille

Miten lähikouluja on tuettu konsultaatiotyössä?

- Puhelinkonsultaatioilla
- Koulukäynneillä
- Monialaiseen verkostotyöhön osallistumalla (oppilashuoltotyössä, hoidon ja sosiaalitoimen monialaisissa verkostoissa)
- Kouluttamalla (osaamisen jakaminen ja vahvistaminen)

Merkittävää lähikoulujen opettajille ollut kuulluksi tuleminen ja rinnalla kulkeminen; asioiden yhdessä pohtiminen.

Keskeisiä syitä konsultaatiopyyntöjen taustalla

(seurantatutkimus Äärelä T. & Huusko J.)

- Kouluakäymättömyys
- Neuropsykiatriset haasteet
- Ahdistus
- Vakavat psyykkiset oireilut mm. itsetuhoisuus
- Käytöksellä oireilu (etenkin pienillä oppilailla)

Sairaalaopetuksen konsultatiivisen työn onnistumisen eväitä ovat olleet:

Ketteryys

Saavutettavuus

Sairaaloopetuksen
monialainen
yhteistyö

Seurantatutkimuksen
tuoma tuki
työskentelylle

Sairaalaopetusverkoston
tiivis yhteistyö

Vahva
asiantuntijuus

Sairaalaopetuksen konsultatiivisen työn kehittäminen on mahdollistanut myös sairaalaopetusverkoston osallistumisen neljän vaativan tuen toimijan (Elmeri-koulut, sairaalaopetus, Valtion koulukodit ja Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri) yhteisen vaativan konsultaation kehittämiseen ja pilotointiin.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERSVINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Konsultatiivisen sairaalaopetuksen tulevaisuuden näkymiä

- Työskentely jatkuu nykyisellä laajuudella ja rahoituspohjalla (opetus- ja kulttuuriministeriön erityisavustus) vuoden 2023 loppuun
- Käynnissä olevan kehittämiskauden seurantatutkimuksen (Äärelä & Huusko) tähänastiset tulokset osoittavat konsultatiivisen sairaalaopetuksen tarpeen ja merkittävyyden vaativan monialaisen tuen kentällä
- Sairaalopetusverkosto on esittänyt Oikeus oppia –ohjelman esi- ja perusopetusjaostolle kehittämis ehdotukseksi voimassa olevan perusopetuslain 4a§ päivitystä sairaalaopetuksen nykytilannetta vastaavaksi siten, että konsultatiivinen sairaalaopetus lisättäisiin sairaalaopetuksen lakisääteiseksi toiminnaksi
- *Kohti inklusiivista varhaiskasvatusta sekä esi- ja perusopetusta –loppuraportissa* (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja: 2022:44) tuen työryhmän kehittämis ehdotuksena on , että
- – *otetaan tarkasteluun sairaalaopetuksen toteuttamista koskeva sääntely tukea koskevien lainsäädännöllisten täsmennysten yhteydessä*

Kiitos!

Kuva: Vesa Aaltonen